

Vleeskuikens... vroeger en nu

Waren vleeskuikens 25 jaar geleden vaak een tweede tak op het gemengde bedrijf, nu is het een volwaardige en professionele sector. Wat zijn de verschillen tussen vroeger en nu?

Frank de Vries

Vleeskuikenhouder John Slegers uit het Brabantse Someren zag de kuikens veranderen van 13 ons groei in 13 weken naar 22 ons in 6 weken. En van 25 kg kuiken per m² naar 40 kg. En dat dankzij een enorme technische vooruitgang en met een geweldige verbetering van het dierenwelzijn en de diergezondheid, aldus Slegers.

Opkomst pluimveeartsen

Pluimveepraktijk Zuid-Nederland in Someren werd in 1985 opgericht. Dierenarts Arthur Slaats deed dat samen met zijn collega-dierenarts Bergs. In 1989 was het markante praktijkgebouw klaar. Slaats: "We waren in Nederland de eerste met een honderd procent pluimveepraktijk. Onze praktijk was uitgerust met diverse laboratoria en een enorme sectiezaal." Daar maken de pluimveedierenartsen vandaag nog steeds goed gebruik van. Er werden laboranten en pathologen aangetrokken. Misschien botste het een beetje tegen de toenmalige lokale Gezondheidsdienst aan. "Maar bij ons ging de klant voor. Zaken die we snel willen weten, doen we nog steeds volledig in eigen beheer. We willen natuurlijk snel een onderbouwing vanuit het lab

of de sectiezaal voor de ziektes die we zien in de stal. En we zijn al vroeg gestart met routinesecties voor onze pluimveehouders. We willen de vinger aan de pols houden", aldus Slaats.

Automatisering en techniek

Vandaag de dag kan Slaats met zijn pc inloggen in de kippendata van zijn klanten. Hij ziet dan alle actuele bedrijfsgegevens. Zo is hij snel geïnformeerd over de situatie. In de jaren tachtig was bijvoorbeeld absoluut onbekend hoeveel voer en water de kuikens opnamen. De pluimveehouder wist hoeveel voer totaal uit de silo

in maatschap met zijn vader in 1989. Na acht jaar ging die over in een maatschap met zijn vrouw. Pluimveehouder Slegers: "In het begin hadden we 120.000 kuikens en een stuk akkerbouw. Nu heb ik 170.000 kuikens en de akkerbouw is voor een groot deel afgestoten."

Ogen en oren

Gaandeweg de tijd werden de pluimveedierenartsen volwassener in de eerstelijns diergeneeskunde, zegt Slaats. "En de voer-voorlichters waren toen de ogen en de oren van de pluimveedierenartsen. Die kwamen immers vaak op het bedrijf en keken ook

'We hebben passie voor de kippetjes'

was, maar meer niet. Slaats zag in de jaren tachtig en negentig veel kleine kuikenstallen. "Een stal met 10.000 tot 12.000 kuikens was al groot in die tijd." Als we het woord mega al willen noemen was 15.000 kuikens in een stal toen echt mega. De pluimveehouders hadden er vroeger vaak een baan bij buiten het bedrijf. "Moeder de vrouw hield de kuikens bij." Slaats weet dat je toen met 40.000 kuikens een inkomen kon halen. Dat is tegenwoordig anders, zegt pluimveehouder Slegers. Hij startte

altijd in de stal. Bij onraad was er contact met de pluimveedierenarts." Hoe ging het met het gebruik van medicatie 25 jaar terug? Dat was een moeilijk verhaal, weet Slaats. "In de nok van de stal hing een wasbak met zeg 70 liter drinkwater erin. Met behulp van een ladder deed je daar de medicijnen in. Maar de bak was snel leeg en dan moest de boer de ladder weer op. Je was er erg druk mee en meer dan 8 uur op een dag medicineren hield de boer niet vol."

Pluimveehouder John Slegers (l.) en Cees van der Wel van Prostafeed.

FOTO: PROSTAFEED

Pluimveearts Slaats doet veel labwerk in eigen beheer

FOTO:FRANK DE VRIES

Eind jaren tachtig kwamen de 1.000 liter tanks met een pomp. En in de negentiger jaren de verbeterde drinkwatersystemen. Toen kwam alles in een stroomversnelling: groter bouwen, registratiesystemen voor voer, water en gewichten en computer-gestuurde klimaatbeheersing. Over handmatige klimaatbeheersing kent Slegers nog veel verhalen. Hij was er druk mee om de kleppen te stellen. En als het weer omsloeg moest hij opnieuw 'aan de bak'. Zit er nog grip op de sector met die enorme vernieuwingen en expansie? De heren Slaats en Slegers zijn daarvan overtuigd. Juist met die dataontwikkeling is er enorm veel bekend over de dieren. En dat is goed voor de zorg en voor het dierenwelzijn, zegt Slaats. Vroeger, weten beide heren, ging er veel mis en ook in het welzijn. Dat is vandaag de dag een levensgroot verschil met vroeger.

De maatschappij kijkt mee

Een kwart eeuw geleden was het houden van kuikens geen item voor de maatschappij. En dat is nu heel anders. Juist door de groei van de sector naar zijn huidige omvang kreeg die steeds meer aandacht van burgers. Helaas, weten Slaats en Slegers, is er erg lang een gemis geweest aan communicatie tussen burgers en de sector.

Slegers: "De maatschappij wilde iets van ons en wij bleven toch een gesloten bolwerk. Achteraf bekeken was het beter geweest om meer open te zijn en de discussie met de burgers aan te gaan." Slaats zegt dat de maatschappij steeds kritischer wordt, en terecht, terwijl het vleeskuiken het steeds beter heeft gekregen qua zorg en welzijn. "De maatschappij vergroot de slechte dingen die ze hoort of denkt te horen en al het goede telt niet." Slegers draait al ruim een jaar zonder antibiotica. Het kostte hem wel iets aan technisch resultaat, maar hij doet het graag. "Ik wilde de uitdaging aangaan en het lukt. De slachterij gaf een iets betere prijs voor het vlees. Maar vanaf 16 januari is die toeslag eraf. De consument wil wel het vlees maar niet de prijsverhoging betalen. Daarom stopt de slachterij. Ik ga wel door, want ik geloof erin." Slegers doet er van alles aan om de burger met zijn bedrijf in contact te brengen. Ook al is er dan weleens een conflict met de veterinaire ideeën over bedrijfsbezoek. Zo heeft hij een paar keer groepen burgers een kijkje laten nemen in zijn stallen. Het eerste wat de bezoekers riepen was: 'Hé, ze lopen los rond', vertelt Slegers. De sector heeft heel veel voor de kiezen gehad qua milieu, dierenwelzijn en pluimveeziektes. Slaats vindt dat de kuikens beter zijn dan 25 jaar geleden. Ook de fokkerij heeft natuurlijk niet stil gestaan. En

de opvang van de kuikens, die is pas echt enorm verbeterd, aldus Slegers. Door meer kennis kunnen de kuikens nu veel beter worden opgevangen vanuit de broederij.

Diergezondheid

Slaats ziet de NCD-vaccinatie uit de jaren tachtig als zeer positief. En ook de anticox-middelen die in die jaren op de markt kwamen, waren een uitkomst. Maar grote ziektes, zoals de influenza-uitbraak van 2003, laten enorme sporen achter. Slaats heeft het van dichtbij meegemaakt. "In mijn werkgebied stonden de stallen een halfjaar leeg. Landelijk werden 30 miljoen kippen geruimd." Persoonlijk heeft het Slaats enorm geraakt. "Die onzekerheid voor iedereen, dat was erg. De wereld van mijn pluimveehouders en van mij stond maanden op de kop."

Hoewel het geen A-ziekte is, was de Gumboro-uitbraak eind jaren tachtig zeker zo erg, zegt Slaats. De ziekteperiode duurde veel langer dan bij influenza en op veel bedrijven ging in een keer 30 procent van het koppel dood.

Wat de impact is van een heel laag antibioticumgebruik, kan Slaats nog niet zeggen. Niet alle bedrijven zijn er al aan toe. Maar het moet.

En de toekomst, hoe gaat die eruitzien? Volgens Slaats zijn er over 10 jaar nog 300 gespecialiseerde vleeskuikenbedrijven. Maar hij ziet het aantal dieren wel op het niveau van vandaag blijven. Hij denkt dat we dan af kunnen met zo'n 25 pluimveedierenartsen in het veld. "En daaromheen misschien nog zo'n aantal in onderzoek en farmacie." Slegers gaat nog verder groeien. Hij wil opschalen van 170.000 kuikens nu naar 300.000. Hij wordt dan wel gedwongen om nog meer van zijn managementkant te laten zien. "Best lastig voor ons: we hebben passie voor de kippetjes."

Vleeskuikens in cijfers

In 2010 waren er 470 vleeskuikenbedrijven met een gemiddelde omvang van 90.000 dieren per bedrijf.

In 1990 werden jaarlijks 41 miljoen kuikens geproduceerd. In 1999 was dat 53 miljoen en in 2000, het topjaar, produceerde Nederland 55 miljoen kuikens. Sinds 10 jaar staat dit jaarcijfer op 44 miljoen.